

Klein Artúr

Ez itt anyukám testvére, Klein Artúr. A kép Hamburgban készült 1960-ban.

Artúr bácsi nem szeretett tanulni, színész akart lenni, és a nagypapámnak ez nem tetszett, s lakatosságot kellett tanulnia, aztán vándor volt. Végigjárta egész Európát, Moszkvától Madridig. A végén Hamburgban élt, albérletben lakott egy keresztény táncosnőnél, aki 14 évvel volt idősebb, mint ő, és két nagylánya volt. Elvette feleségül. Ha van jó házasság az életben, akkor ez az volt. Amikor meghalt a nagyanyám, hazajött a temetésre a feleségével és a közös fiukkal, aki velem egykorú. Pesten 1914-ben született még egy fiuk, Ferenc. Abban a házban laktak, ahol a nagymamám testvére, és amikor megszületett a gyerek, a szomszédok elmentek, és beírátták, hogy megszületett Klein Ferenc József, vallása zsidó. A nagypapa bevette a kályhaüzletbe, a lakatos a sparhertokhoz [Sparhelt vagy sparherd, "spór", főleg a 20. század első felében használatos konyhai tűzhely: lehetett benne fával is, szénnel is tüzelni, öntöttvasból készült tetején -- "platniján" -- főztek, és volt sütője is, valamint néhány liter víz melegítésére szolgáló tartálya. -- A szerk.] kellett. A nagypapának volt egy műhelye, egy pince volt, tulajdonképpen raktár, mert ott nem dolgoztak. Kijártak házakhoz, és mindenütt azt mondták, hogy csak a Klein bácsi jöjjön. A Lukács Cukrászdába csak ő mehetett.

Artúr katona volt az első világháborúban. Amikor a Feri született, nem volt itthon. A nagypapa adott pénzt a feleségének, de mindig kevés volt a pénz, amit a nagypapa adott, és amikor hazajött a férje, panaszkodott. 1919-ben a nagybátyám elkezdte, hogy az ő felesége különb, mint a húga, és összevesztek a nagypapával, és köszönés nélkül itt hagyta az apját, mindenkit, és visszautaztak Hamburgba. Mozigépész lett egy zsidó moziban, nem keresett rosszul. Az idősebbik fia belépett az SS-hez, és nem állt szóba az apjával. 1939-ben a nagynéném Pestre jött, hogy igazolja, hogy a kisebbik fiuk keresztény. Kiváltott egy kis születési bizonyítványt, hogy a gyerek zsidó, de az evangélikus főpaptól kiváltott egy keresztlevelet, hogy meg van keresztelve. Majd a bíróságon megesküdött, hogy nem a férje a gyerekek apja. Az idősebbik fiú 1940-ben meghalt mint SS-katona, a fiatalabbik Wehrmacht-katona lett a légvédelmiseknél, és egy bombatámadásban meghalt. A nagybátyám úgy élte túl a háborút, hogy mialatt ő a moziban vetített, történt egy

gyerekgyilkosság valahol közel, és elfogták őt, hogy ő a gyilkos. De a moziban igazolta mindenki. Kiszabadult, de nem volt semmi bocsánatkérés, hanem elvitték egy internálótáborba, és ott élte túl a háborút. 1919 után először 1958-ban jött haza, és azt hiszem, 1964-ben halt meg.